

Citiți cu atenție textul ce urmează, apoi rezolvați temele.

Mihail Sadoveanu

Un om năcăjit
(Fragment)

Trei zile bătuseră vânturi sunătoare de la miazăzi, pământul se zbicise, și-n dumbrăvioara din marginea satului, la malul Siretului, începuseră să înflorească galben cornii. Băiatul cel mai mititel al lui Dumitru Onișor ieșise cu sașe oi la mugurul proaspăt al primăverii.

Era un copilăș palid și mărunțel și țira pe pământul ravăn niște ciubote grele ale unui frate mai mare. Ridică spre mine ochi triști învăluiți ca-ntr-o umbră cenușie și-și scoase cu anevoie din cap pălărioara veche pleoștită ca o ciupercă. Îmi dădu bună-ziua c-un glas moale în care suna o suferință timpurie; apoi, acoperindu-se, ridică deasupra oilor toiegele alb, îndemnându-le spre crîng.

– Ce mai faci, tu, măi flăcăule? îl întrebai eu. Ai ieșit cu oile la păscut?

– M-a trimes tătucu să le mai port! îmi răspunse el serios, cu glasul-i subțirel... și se opri. Oile se opriră și ele și întoarseră capetele spre călăuzul lor.

– Dar ești tu vrednic, bre Niculăeș, să porți un cîrd de oi?

– He, sînt eu vrednic; da' acuma n-am ce purta, sînt supărat...

– Cum se poate? Și de ce, mă rog?

– De ce? mă întrebă el, ridicînd spre mine fruntea pe care sta zîmțuit în neregulă păru-i buhos, pentru că în primăvara asta tot ne-a căzut din oi; și-acuma am rămas numai cu acestea șase...

Deși flăcăul cu care vorbeam era numai de-o șchioapă, deși intrase în a opta primăvară a vieții lui, năcazul lui era adînc și serios; zîmbetul meu pieri pe dată.

– Și v-au murit multe, bre Niculăeș?

– Multe... răspunse el grav, rezemîndu-se înaintea mea în băț, ca ciobanii. Tătucu întruna blastămă și suduie cînd cade cîte-o oaie; mă mai bate și pe mine cîteodată; dar parcă eu ce-s vinovat? Acu, azi, mi s-a întîmplat alta. Cînd ieșeam din sat, a trecut unul repede cu căruța și mi-a pălit o oaie. A dat-o jos. Acuma abia umblă și abia suflă. Are să se ducă și asta. Era a mămucăi, și mi-o lăsase mie.

Glasul lui dintr-o dată scăzuse într-un tremur de lacrimi.

– Și pe omul care ți-a pălit oaia nu-l cunoști?

– Nu-i din sat de la noi, nu-l cunosc.

– De ce nu te-ai întors repede să spui lui tatu-tău?

– Tătucu nu-i acasă; a ieșit la arat cu cei mari.

– Și de ce spui că ți-o lăsase mămucă-ta ție?

– Apoi nu știi? Eu n-am mamă. A murit în postul Crăciunului și ne-a lăsat singuri. Acu n-are cine mă spăla, n-are cine mă îngriji... n-are cine-mi spune o vorbă bună... Într-o zi i-a fost rău, s-a pus în pat, și-a murit într-o duminică. Și-nainte de asta, m-a mîngîiat așa pe frunte și mi-a spus că-mi lasă mie mioara asta...

Copilul cel mărunțel îmi vorbea cu seriozitate și cu durere, ca un om mare. Aș fi vrut să-l mîngîi într-un fel, dar nu-mi venea în minte ce-aș putea spune unui copil... Văzîndu-mă că tac, el mă privi cu luare-aminte...

– Apoi eu mă duc să-mi port oile... îmi zise el cu hotărîre. Și urnindu-se din loc, începu a-și țîrî iar ciubotele grele, îndemnînd cu bățul alb oile spre dumbrăvioara de la malul Siretului.

Începu a merge și eu alătura de el...

– Uite, asta-i oaia pălită... îmi zise Niculăeș, atingînd cu bățul mioara care pășea încet, șchiopătînd, în urma cîrdișorului. Apoi, dac-a pieri și asta, are ce mă păli și mustra tătuca... parcă nu mi-ar ajunge mie supărarea pe care o am...

Smîrcîi din nas și-și trecu pe deasupra buzelor mînica lungă a anteriorului. Apoi oftă adînc.

– De ce oftezi, Niculăeș?

La o asemenea întrebare de prisos copilul nu-mi răspunse.

– Cînd era mămuca bolnavă, zise el într-un tîrziu, eu, care eram cel mezin, stăteam lîngă dînsa, ca să-i dau apă, cînd îi era sete... Avea arșiță mare. Eram singuri; ceilalți erau pe-afară, după treburi. Și ea-mi spunea să fiu cuminte după ce s-a duce ea, și s-ascult pe tătuca. ”Și eu am să mor, Niculăeș, și tu să nu spui la nimeni...” Eu nu spuneam, dar tătuca știa și el asta și era supărat și tot trîntea și izbea și întrebă: ”Da' cît ai să mai bolești, măi fumeie?”

Copilul vorbea încet cu glasul lui de suferință și nu mă privea; parcă nu vorbea cu mine, și sta la sfat cu oile lui, ca totdeauna.

1. Cum se folosesc în limba comună aceste cuvinte?

năcăjit _____

ravăn _____

zîmțuit _____

mînică _____

fumeie _____

(5 puncte)

2. Ce cuvinte folosește scriitorul în înțelesul următoarelor?

cel mai tânăr dintre frați _____

cu atenție. _____

sud _____

cizme _____

înjură _____

haină lungă _____

(6 puncte)

3. Cum ați spune cu alte cuvinte cele de mai jos?

sînt eu vrednic _____

era numai de-o șchioapă _____

intrase în a opta primăvară a vieții lui _____

avea arșiță mare _____

(4 puncte)

4. Scoateți din fragment diminutivele, punînd în paranteză și forma din care derivă.

Substantive:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Adjective:

_____	_____
_____	_____

(9 puncte)

5. Căutați în fragment exemple pentru dativul posesiv.

(5 puncte)

6. Căror părți de vorbire aparțin *-i* și *i-*?

nu-*i* din sat de la noi _____

i-a fost rău _____

(2 puncte)

7. La ce timp sînt verbele de mai jos

are să se ducă și asta _____

după ce s-a duce ea _____

și ce formă mai pot avea la acest timp?

(4 puncte)

8. Ce fel de om este "tătuca" lui Niculăeș?

(2 puncte)

9. Cum vi se pare "mămuca" lui Niculăeș?

(2puncte)

10. Scoateți din text acele fragmente de propoziții din care reies figura, sentimentele și caracterul lui Niculăeș.

(11 puncte)

Total: 50 de puncte

1. Alegeți unul din subiectele de mai jos.

A/ Imaginea satului în poezia *Sara pe deal* de Mihai Eminescu

B/ Care sînt cauzele dramei lui Apostol Bologa din romanul *Pădurea spînzuraților* de Liviu Rebreanu? (*Analiză complexă*)

(25 de puncte)

2. Întocmiți un apel pentru elevii Liceului Nicolae Bălcescu, rugîndu-i să participe la o excursie efectuată cu bicicleta în satele locuite și de români, pentru a vizita unele monumente legate de cultura populară. Alăturați apelul unei cereri adresate directorului liceului cu rugămintea să vă asigure un profesor care să vă conducă.

Apelul să conțină următoarele:

itinerarul
durata excursiei
data plecării
cazarea
echipamentul

(25 de puncte)

